הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תמד תמה

(ל) אֲפִלּוּ יֵשׁ שְׁהוּת. [ל]וְאִם יָצָא (לא) לְצָרְכּוֹ (יפ) עַצְמוֹ, (לב) יַחֲזֹר מִיָּד. (לג) עַד כַּמָּה הוּא חוֹזֵר, [מ]עַד כַּבֵּיצָה, (יכ) פְּחוֹת מִכָּאן מְבַטֵּלוֹ בְּלִבּוֹ וְדַיּוֹ: ח (לד) [נ]הָיְתָה לוֹ עִסָּה בְּבֵיתוֹ (לה) * וְהוּא טָרוּד בְּמָקוֹם אַחֵר וְיָרֵא שֶׁמָּא תַּחְמִיץ, מְבַטְּלָהּ בְּלִבּוֹ קֹדֶם שֶׁתַּחְמִיץ. (לו) אֲבָל אִם הֶחְמִיצָה, (לז) אֵין הַבִּטּוּל מוֹעִיל אִם הוּא אַחַר זְמַן אִסּוּרוֹ:

ל שָׁם בְּמִשְׁנָה וּכְפֵרוּשׁ הָרַמְבַּ"ם (חמץ ומצה פ"ג ה"ט).
מ שָׁם וְכַחֲכָמִים.
נ בְּרֵישָׁא [בְּדַבָּר] ד' (ע"א) וּכְדִמְפָרֵשׁ לָהּ רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב שָׁם.
א מִשְׁנָה פִּסְחִים כ"א (ע"א) וְכַחֲכָמִים.

תמה דין בעור חמץ. ובו ג' סעיפים:

א [א]כֵּיצַד בְּעוּר חָמֵץ, (א) שׁוֹרְפוֹ, [*] (ב) אוֹ (פ) פּוֹרְרוֹ וְזוֹרֶה לָרוּחַ, (ג) אוֹ זוֹרְקוֹ לַיָּם. (ד) וְאִם הָיָה הֶחָמֵץ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

פ"ד בְּשֵׁם סֵפֶר גּוּר אֲרְיֵה שֶׁצָּרִיךְ עַיִן לְעָנְיָן מִלְאכָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת אִם דִּינוֹ כְּשֹׁאֵר עֶרֶב פֶּסַח אוֹ יֵשׁ לְהָקֵל, וְכָתַב שֶׁבְּדָרְשׁוֹת מַהֲרַ"ל (הל' ערב פסח) כָּתַב שֶׁהָרוֹצֶה לְהַחְמִיר יַחְמִיר, אַךְ בְּצַל כְּנָסַת הַגְּדוֹלָה בְּסֵדֶר הַגָּדָה שֶׁלּוֹ הִנְקְרָא פֶּסַח מְעֻבִּים (סי' צט) כָּתַב שֶׁלֹּא רָאָה נִזְהָרִים אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ חוּמְרָא, וְכֵן כָּתַב בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סי' תסח סק"א) בְּשֵׁם זֶרַע אֶמֶת (או"ח סי' סד) דְּמָתַר עַיִן שָׁם:

א [בשו"ע] או פּוֹרְרוֹ כו'. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת אוֹר יִשְׂרָאֵל (סי' ע) הָאֲרִיךְ מַחְלֶקֶת הַפּוֹסְקִים בְּהָא דְּאֵין בְּעוּר חָמֵץ אֶלָּא שְׂרֵפָה וּבְעָנְיָן הַשְׁבָּתָה וּבְטוּל בֵּלֵב. וְעַיֵּן בְּשֶׁאֶבֶת אֲרְיֵה בְּסִימָן פ"ג וּפ"ז עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן שָׁם סִימָן פ"ח דְּגַם נָשִׁים חַיָּבוֹת בְּמִצְוַת עֲשֵׂה דְּתַשְׁבִּיתוּ וְאֲפִלּוּ בְּחִיּוּב הַשְׁבָּתָה שֶׁמְּשַׁמֶּשׁ וּלְמַעְלָה עַיֵּן שָׁם:

בַּאֵר הֵיטֵב

לְהִתְעַסֵּק בְּמֵת מִצְוָה אֵינוֹ חוֹזֵר וּמְבַעֵר, וּבְסֵפֶר אֶבֶן הָעוֹזֵר פּוֹסֵק דְּהוּא הַדִּין לְכָל דָּבָר מִצְוָה אֵינוֹ חוֹזֵר לְבַעֵר, וְהַשְׁתָּא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת [פְּסָחִים כ"ט עַמּוּד ב' דִּבּוּר הַמַּתְחִיל רַב אָשֵׁי כו'] דְּהַמַּשְׁהֶה חֲמֵצוֹ וְדַעְתּוֹ לְבַעֵרוֹ לֹא עָבַר עָלָיו בְּבַל יֵרָאֶה, כֵּיוָן דְּלָאו הַנָּפָק לַעֲשׂוֹת הוּא עַיֵּן שָׁם. [וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ח) מַה שֶּׁתָּמַהּ עַל מָגֵן אַבְרָהָם בָּזֶה, וּבְלָאו הָכִי בְּמִקּוֹם מִצְוָה אוֹקְמוּהוּ אַדְאוֹרַיְיתָא. אַחֲרוֹנִים]: (י) **שְׁהוּת.** וַאֲפִלּוּ לְאַחַר זְמַן הַבְּעוּר שֶׁאֵין יָכוֹל לְבַטֵּל וְיֵשׁ שְׁהוּת עֲדַיִן לְהַצִּיל, אֲפִלּוּ הָכִי לֹא יַחֲזוֹר, כֵּן כָּתַב הַפֶּסֶף מִשְׁנֶה פֶּרֶק ג' מֵהִלְכוֹת חָמֵץ וּמַצָּה (ה"ט), דְּלֹא כַּמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) שֶׁכָּתַב לְהַפֵּךְ עַיֵּן שָׁם: (יא) **עַצְמוֹ.** אֲפִלּוּ אָצַל רַבּוֹ לִלְמֹד מִקְרֵי דְּבַר הָרְשׁוּת לְגַבֵּי מִצְוַת בְּעוּר. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) חק יַעֲקֹב (סק"ב): (יב) **פְּחוֹת.** וְאִם הוּא פָּחוֹת מִכַּזַּיִת, אֲפִלּוּ הוּא לְאַחַר זְמַן אִסּוּרוֹ דְּלֹא מָצֵי לְבַטֵּל אֲפִלּוּ הָכִי אֵינוֹ צָרִיךְ לְחַזֵּר. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) וְחק יַעֲקֹב (סק"ב):

א (פ) פּוֹרְרוֹ. וְאִם מַשְׁלִיכוֹ לְבֵית הַכִּסֵּא אֵינוֹ צָרִיךְ פָּרוּר. וְאִם יֵשׁ לוֹ מַיִם מְכֻנָּסִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם דָּגִים אָסוּר לְהַשְׁלִיכוֹ לְתוֹכוֹ. דְּהוּא נֶהֱנֶה מִמְּנוּי. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) חק יַעֲקֹב (סק"ב). אָסוּר בְּכָל הַמְּלָאכוֹת כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַן שְׂרֵפַת הֶחָמֵץ עַד שֶׁיִּשְׂרף כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן תל"א (ס"ב). וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) מַה שֶּׁתָּרַץ עַל הָרַמְבַּ"ם (חמץ ומצה פ"ג ה"א),

בְּאוּר הֲלָכָה

עוֹד דַּאֲפִלּוּ בְּיָכוֹל לַחֲזֹר וּלְהַצִּיל גַּם כֵּן אֵקִלּוּ בָּהּ רַבָּנָן לִסְמוֹךְ אַבִּטּוּל בְּבִגּוּן זֶה, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא:

ח * וְהוּא טָרוּד בְּמָקוֹם אַחֵר. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לה), **וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם לְאָפוֹתָהּ.** כֵּן כָּתַב בְּכָלְבּוֹ (סי' מח). וּפְשׁוּט:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הוֹלֵךְ לְהִתְעַסֵּק בְּמֵת מִצְוָה [שֶׁאֵין לוֹ קוֹבְרִין וּמֵטָּל עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּבִזָּיוֹן שֶׁכָּל הַפּוֹגֵעַ בּוֹ חַיָּב לְקָבְרוֹ] וְנִזְכַּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָמֵץ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַפֶּסַח שֶׁבְּכָל שָׁעָה עוֹבֵר בְּ'בַל יֵרָאֶה', וַאֲפִלּוּ יֵשׁ שְׁהוּת בַּיּוֹם שֶׁיּוּכַל לַחֲזֹר לְבֵיתוֹ וּלְבַעֵר הֶחָמֵץ וְלַיְלָה וְלַחֲזֹר וּלְקָבְרוֹ בּוֹ בַּיּוֹם, אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לוֹ לָזוּז מִמְּנוּי עַד שֶׁיְּקַבְּרֶנּוּ, שֶׁגָּדוֹל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת כָּזֶה שֶׁדּוֹחֶה כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה (כו) בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה: (ל) **אֲפִלּוּ יֵשׁ שְׁהוּת.** לְבַעֵר חָמֵץ וְלַחֲזֹר וּלְהַצִּיל. וְהַטַּעַם דְּמִשּׁוּם הַצָּלַת נְפָשׁוֹת הֻקְּלוּ לְסָמֹךְ עַל הַבִּטּוּל לְכַתְּחִלָּה, וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁיָּכוֹל לְקַיֵּם שְׁנֵיהֶן. א[וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב יב) דְּלְאַחַר שְׁעַת הַבְּעוּר דְּלֹא מְהַנֵּי בִּטּוּל יַחֲזֹר לְבַעֵר, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ שְׁהוּת לְהַצִּיל אַחַר כָּךְ. וְדַוְקָא כְּשֶׁבָּרִי לוֹ שֶׁגַּם אַחַר כָּךְ יָכוֹל לְהַצִּיל, אֲבָל מִסְּפֵקָא לֹא יַחֲזוֹר. (מ) וְרַבִּים מֵהָאַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ בְּשֵׁשׁ שְׁהוּת בְּדַעְתִּי אַחֵר כָּךְ לְהַצִּיל גַּם כֵּן לֹא יַחֲזוֹר לְבַעֵר, דְּדִלְמָא אַדַּהְכִי וְהָכִי מִטָּרִיד וְלֹא יָכוֹל לְהַצִּיל אַחַר כָּךְ: **(לא) לְצָרְכּוֹ עַצְמוֹ.** עַיֵּן בָּאַחֲרוֹנִים דְּלְאֵיזֶה פּוֹסְקִים אֲפִלּוּ הוּא מְעֹרָב כְּדֵי לֵילֵךְ לְלְמֹד אֵצֶל רַבּוֹ מִקְרֵי דְּבַר הָרְשׁוּת לְגַבֵּי מִצְוַת בְּעוּר, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבַעֵר בְּכָל גְּוָנֵי. וְהַטַּעַם, לְפִי שֶׁמַּעֲשֶׂה הַמִּצְוֹת הוּא גָּדוֹל מֵהַלִּמּוּד, אֲפִלּוּ מִצְוָה דְּרַבָּנָן, כְּשֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם הַמִּצְוָה עַל יְדֵי אֲחֵרִים: **(לב) יַחֲזֹר מִיָּד.** לְבַעֵר כְּמִצְוַת חֲכָמִים וַאֲפִלּוּ כְּבָר הֶחֱזִיק בַּדֶּרֶךְ, שֶׁאֵין דּוֹחִין מִצְוֹת חֲכָמִים מִפְּנֵי דְּבַר הָרְשׁוּת: **(לג) עַד כַּמָּה הוּא חוֹזֵר.** קַאי עַל כָּל מַה שֶּׁנִּזְכַּר לְעֵיל, (כמ) דַּאֲפִלּוּ אִם הָלַךְ לְדָבָר הָרְשׁוּת, כֵּיוָן שֶׁהֶחֱזִיק כְּבָר בַּדֶּרֶךְ לֹא הִטְרִיחוּהוּ חֲכָמִים לַחֲזֹר כְּשֶׁהֶחְמֵץ הוּא פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה, אֶלָּא דַּי לוֹ בְּבִטּוּל. (כמ) וְאִם הִגִּיעַ שָׁעָה שִׁשִּׁית שֶׁאֵין יָכוֹל שׁוּב לְבַטֵּל, צָרִיךְ לַחֲזֹר מִיָּד אֲפִלּוּ אֵין שָׁם אֶלָּא כַּזַּיִת חָמֵץ, שֶׁהֲרֵי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מְבַעֵרוֹ מִן הָעוֹלָם לְגַמְרֵי הוּא עוֹבֵר עַל מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל תּוֹרָה, (נ) אֲבָל אִם אֵין שָׁם אֶלָּא פָּחוֹת מִכַּזַּיִת לֹא הִטְרִיחוּהוּ חֲכָמִים לַחֲזֹר אֶלָּא יֵלֵךְ לְדַרְכּוֹ וּכְשֶׁיַּחֲזֹר לְבֵיתוֹ יְבַעֵר. וְאִם הוּא יוֹם טוֹב אוֹ שַׁבָּת יִכָּפֶה עָלָיו כְּלִי עַד הָעֶרֶב, וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסִימָן תמ"ו עַיֵּן שָׁם: ח **(לד) הָיְתָה לוֹ עִסָּה.** פֵּרוּשׁ, אֲפִלּוּ אַחַר זְמַן אִסּוּרוֹ דַּי בְּבִטּוּל, כֵּיוָן שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה עֲדַיִן לֹא הֶחְמִיץ הָוֵי דִּינוֹ כְּמוֹ קֹדֶם זְמַן אִסּוּרוֹ: **(לה) וְהוּא טָרוּד בְּמָקוֹם אַחֵר.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁמְּחַמֵּת זֶה אִי אֶפְשָׁר לוֹ לָבוֹא (נא) לְבֵיתוֹ מִיָּד לַאֲפוֹתָהּ, וְיָרֵא שֶׁמָּא תַּחְמִיץ קֹדֶם שֶׁיָּבוֹא לְבֵיתוֹ: **(לו) אֲבָל אִם הֶחְמִיצָה.** וְאִם שָׁהָה הָעִסָּה שִׁעוּר מִיל בְּרַגְלֵי הֶחְמִיצָה וְלֹא מְהַנֵּי בִּטּוּל: **(לז) אֵין הַבִּטּוּל מוֹעִיל.** וְעוֹבֵר בְּכָל שָׁעָה עַל 'בַּל יֵרָאֶה', (נב) וְצָרִיךְ לֵילֵךְ תֵּכֶף לְבֵיתוֹ וּלְבַעֵר:

א (א) שׁוֹרְפוֹ. עַד (פ) שֶׁנַּעֲשָׂה פֻּחָמִים: **(ב) אוֹ פּוֹרְרוֹ.** לָפֵרוּרִים (ג) דַּקִּים, שֶׁלֹּא יִמָּצְאוּ מִי שֶׁהוּא וְיִהְנֶה מִמֶּנּוּ: **(ג) אוֹ זוֹרְקוֹ לַיָּם.** וְהוּא הַדִּין (ג) לַנָּהָר. וְהַטַּעַם בְּכָל זֶה מִשּׁוּם דְּכָתִיב (שמות יב טו) 'תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאוֹר מִבָּתֵּיכֶם', (ד) בְּכָל דָּבָר שֶׁאַתָּה יָכוֹל לְהַשְׁבִּיתוֹ: **(ד) וְאִם הָיָה הֶחָמֵץ**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) כְּלוֹמַר שֶׁאֵינוֹ עוֹבֵר עַל לֹא תַּעֲשֶׂה בְּיָדַיִם, אֶלָּא מַאֲלִיהָ הִיא מִתְבַּטֶּלֶת עַל יְדֵי שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בְּקִבּוּרַת הַמֵּת: **(מ)** כָּתַב מִשְׁנָה (חמץ ומצה פ"ג ה"ט) וְהַחק יַעֲקֹב (סק"ב יג) וּמִקּוֹר חַיִּים (תירושים סק"ח) וּבְגְדֵי יֶשַׁע: **(מא)** עוֹלַת שַׁבָּת (סק"ה) וְטַ"ז (סק"ט) וּמִשְּׁה יְהוּדָה (סק"ו), **דְּלֹא בָּלְבוּשׁ שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר דְּבִדְבַר הָרְשׁוּת אֲפִלּוּ פֻּחוֹת מִכַּבֵּיצָה חוֹזֵר, אָמְנָם בְּחִדּוּשֵׁי מַהֲרַ"ם חֲלָאוָה** (מט: ד"ה ארבעה) **מִשְׁמַע קְצָת כַּלְבוּשׁ,** שֶׁפִּדֵּר דִּינֵי הוֹלֵךְ לְדָבָר הָרְשׁוּת אַחַר הַמִּשְׁנָה דְּצַד כַּמָּה הוּא חוֹזֵר: **(מב)** מָגֵן אַבְרָהָם (סי"ק יא) וְשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(נ)** מָגֵן אַבְרָהָם (סי"ק יד) וְעוֹד הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים, **אוֹלָם בִּפְרֵי מְגַדִּים וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר מְפַקְפְּקִין עַל זֶה** עַיֵּן שָׁם: ח **(נא)** אַחֲרוֹנִים, **וְרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאִי לְאו הָכִי בְּוַדַּאי אֵין נָכוֹן לְהַנִּיחַ לְעִסָּה שְׁתִּתְחַמֵּץ עַל סְמָךְ שֶׁיְּבַטְּלֶנָּה מִקֹּדֶם, אֶלָּא גַּם בְּטָרוּד קָשֶׁה לְכְאוֹרָה דְּהָא לְעֵיל מִבְּאֹר דִּבְדְבַר הָרְשׁוּת חוֹזֵר מִיָּד לְבַעֵר וְאֵינוֹ יָכוֹל לְפָטֵר בְּבִטּוּלוֹ, וּבְשֵׁ"ס** (ז.) **אֵיתָא בָּזֶה בְּיוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבּוֹ וּכְדִמְפָרֵשׁ**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (סי"ז) פסק כהמג"א.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

[ב]קָשֶׁה וְאֵין הַיָּם מִתְבַּקְּעוֹ בִּמְהֵרָה, הֲרֵי זֶה (ה) מְפָרְרוֹ וְאַחַר כָּךְ זוֹרְקוֹ לַיָּם. הגה: (ו) וְהַמִּנְהָג לְשָׁרְפוֹ. (ז) וְטוֹב לְשָׁרְפוֹ בַּיּוֹם, דּוּמְיָא דְּנוֹתָר שֶׁהָיָה נִשְׂרָף בַּיּוֹם (דברי עצמו). אַף אִם רוֹצֶה לְשָׁרְפוֹ מִיָּד אַחַר הַבְּדִיקָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגָּרְגֵּר חֶלְדָּה, (ח) הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ. (הגהות מיימוני פרק ג' (פוס ס) וכל בו (סי' מח)):

ב [ג]וְאִם נְתָנוֹ (ג) (ט) לְאֵינוֹ יְהוּדִי קָדָם שָׁעָה שִׁשִּׁית, (י) אֵינוֹ צָרִיךְ לְבַעֵר. וְאִם שָׁרְפוֹ קֹדֶם שָׁעָה שִׁשִּׁית, הֲרֵי זֶה מֻתָּר (יא) לֵהָנוֹת בַּפֶּחָמִין שֶׁלּוֹ בְּתוֹךְ הַפֶּסַח. [ד]אֲבָל אִם שְׂרָפוֹ מִשָּׁעָה שִׁשִּׁית וּלְמַעְלָה, הוֹאִיל וְהוּא אָסוּר בַּהֲנָאָה, הֲרֵי זֶה לֹא יַסִּיק בּוֹ (ל) תַּנּוּר וְכִירַיִם וְלֹא יְבַשֵּׁל, וְאִם בִּשֵּׁל אוֹ אָפָה אוֹתָהּ הַפַּת וְאוֹתוֹ הַתַּבְשִׁיל (ה) [ה] (יב) * אֲסוּרִים

ב הרמב"ם בפרק ג' (הי"א) ופרב יוסף (כה.). ג משנה שם כ"א (ע"א) וברמב"ם שם (ע"ב). ד לשון הרמב"ם בפרק ג' (הי"א) ממשנה (כא.) וכמסקנת הגמרא כ"ד (ע"א) ולהלן.

בְּאֵר הֵיטֵב

וְהַיָּד אַהֲרֹן (הגה"ט) הקשה עליו והסכים עם החק יעקב (סק"א) עַיֵּן שָׁם:
(ג) **הָרְשׁוּת.** ומהרי"ל (הל' בדיקת חמץ) כתב לשרף דרוקא ביום כדי שיזכר לבטל. רשי"ל (שו"ת סי' פז) קבל מרבותיו לשרף החמץ בהושענות. חק יעקב. [ובכנסת הגדולה כתב דיש להסיק התנור בלולב] עיין שם:
ב (ג) **לְאֵינוֹ יְהוּדִי.** כתב הב"ח בתשובה סימן (קמ"ז) [קמ"ג] דאסור לתת לעבדו ולשפחתו חמץ הנשאר ביום ארבעה עשר אם החמץ רב שאי אפשר לאכלן קדם זמן אסור, מאחר דמזונותיהם עליו היה כפורע חובו באסורי הנאה עיין שם:
(ד) **תַּנּוּר.** כתב בית הלל ביורה דעה סימן קמ"ב דשלהבת של חמץ מתר, ודלא גרע מעצים של עבודה זרה דאפרן אסור ואפילו הכי שלהבת מתר, ואם כן גבי חמץ נמי אף על גב שאפרן אסור מכל מקום שלהבת מתר עיין שם. והחק יעקב (סק"י) הקשה עליו ופסק דשלהבת אסורה עיין שם. והיד אהרן (הגה"ט) מישב קשית בעל חק יעקב עיין שם:
(ה) **אֲסוּרִים.** עיין בשו"ת פני יהושע סימן י"א במצה שנתכפלה והניחה אצל האש שפשף התנור לשרפה, והיו שם מצות בתנור, גם קדרה ונתבשל באש הזה, והאריך בדין זה וזה גורם עיין שם. ועיין בפרי מגדים יורה דעה בפתיחה להלכות בשר בחלב (ד"ה שוב) שהקשה שם על המגן אברהם (סק"י) מפרישא דחמשי דנפל עליה יין נסך (ע"ז סה:) שהוא אסור דאוריתא, ומה שכתבתי על זה בשו"ת בית אפרים (או"ח) סימן ל"ט

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [ה] **אֲסוּרִים.** עיין באר היטב, ועיין בשו"ת פני יהושע סימן י"א במצה שנתכפלה והניחה אצל האש שפשף התנור לשרפה, והיו שם מצות בתנור, גם קדרה ונתבשל באש הזה, והאריך בדין זה וזה גורם עיין שם. ועיין בפרי מגדים יורה דעה בפתיחה להלכות בשר בחלב (ד"ה שוב) שהקשה שם על המגן אברהם (סק"י) מפרישא דחמשי דנפל עליה יין נסך (ע"ז סה:) שהוא אסור דאוריתא, ומה שכתבתי על זה בשו"ת בית אפרים (או"ח) סימן ל"ט

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

קָשֶׁה. כְּגוֹן (ה) פַּת יָבֵשׁ קָשֶׁה אוֹ (ו) חִטִּים יְבֵשִׁים שֶׁנִּתְחַמְּצוּ:
(ה) **מְפָרְרוֹ.** בְּפַת פּוֹרְרוֹ לְפֵרוּרִים וְכַנַּ"ל, בְּחִטִּים (ז) גַּם כֵּן מְחַתְּכָם דַּק דַּק (ח) אוֹ טוֹחֲנָם כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נוֹחִים לְהָמִיס מְהֵרָה בְּתוֹךְ הַמַּיִם. וְיֵשׁ מְקִלִּין בְּחִטִּים שֶׁאֵין צָרִיךְ לְחַתְּכָם, אֲבָל (ט) מְפַזְּרָן עַל פְּנֵי הַמַּיִם שֶׁלֹּא יוּכַל אָדָם לְלַקְּטָן וְדַיּוֹ. וּבִמְקוֹם הַדְּחַק (י) כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ חִטִּים הַרְבֵּה וְיִשְׁתַּהֶה עַד שֶׁיָּבוֹא לְחַתְּכָם אוֹ לְטָחְנָם, יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל סְבָרָא זוֹ. וְדַע (יא) דִּכְמָה פּוֹסְקִים מַחְמִירִים אֲפִלּוּ בְּפַת שֶׁאֵינוֹ קָשֶׁה דְּבָעֵי פֵּרוּר כְּשֶׁמְּטִילִים לַיָּם וְלַנָּהָר, וְעַל כֵּן הִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים (יב) לְהַחְמִיר וְלַעֲשׂוֹת פֵּרוּר בְּכָל מָקוֹם. אָכֵן אִם מַשְׁלִיכוֹ לְבֵית הַכִּסֵּא (יג) הֲרֵי הוּא כְּמִבְעָר מִן הָעוֹלָם לְגַמְרֵי כֵּיוָן שֶׁשּׁוּם אָדָם לֹא יוּכַל לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ, וְאֵין צָרִיךְ לְפָרְרוֹ קֹדֶם שֶׁמַּשְׁלִיכוֹ אֲפִלּוּ הוּא פַּת קָשֶׁה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַשְׁלִיכֶנּוּ שָׁם לִפְנֵי חַזִּיר, שֶׁאָסוּר לְהַאֲכִיל לִבְהֵמָה אֲפִלּוּ הִיא שֶׁל עַכּוּ"ם וְהֶפְקֵר וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן תמ"ח סָעִיף ו', אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ מַשְׁלִיכוֹ שָׁם לִפְנֵי חַזִּיר, אַף עַל פִּי שֶׁסּוֹפוֹ לָבוֹא לְשָׁם אֵין לָחוּשׁ לָזֶה. (יד) מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַיִם מְכֻבָּסִין וּבָהֶם דָּגִים, לֹא יַשְׁלִיךְ לְשָׁם הֶחָמֵץ שֶׁצָּרִיךְ לְבַעֵרוֹ, אֲפִלּוּ מְפָרְרוֹ קֹדֶם שֶׁמַּשְׁלִיכוֹ, שֶׁהֲרֵי הוּא נֶהֱנֶה בְּמֵה שֶׁהַדָּגִים יֹאכְלוּהוּ: (ו) **וְהַמִּנְהָג לְשָׁרְפוֹ.** דְּחוֹשְׁשִׁין (טו) לְדַעַת הַפּוֹסְקִים שֶׁפָּסְקוּ כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר אֵין בְּעוּר חָמֵץ אֶלָּא שְׂרֵפָה, דְּיִלְפִינַן מִנּוֹתָר שֶׁהוּא בִּשְׂרֵפָה. וּמִנְהָג זֶה הוּא אֲפִלּוּ אִם שׁוֹרְפוֹ בַּזְּמַן הָרְאוּי, דְּהֵינוּ (טז) בְּסוֹף שָׁעָה חֲמִישִׁית כְּמִנְהָגֵנוּ וּכְדִמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן תל"ד (ס"א) אוֹ בְּכָל שָׁעָה שִׁשִּׁית, וְכָל שֶׁכֵּן (יז) בְּמָצָא חָמֵץ לְאַחַר שֵׁשׁ אוֹ בְּפֶסַח גּוּפָא דְּכִדְאִי יֵשׁ לִנְהֹג לְכַתְּחִלָּה לְבַעֲרוֹ עַל יְדֵי שְׂרֵפָה דַּוְקָא: (ז) **וְטוֹב לְשָׁרְפוֹ בַּיּוֹם.** כָּתַב טַעַם אַחֵר דְּנָכוֹן יוֹתֵר לִשְׂרֹף בַּיּוֹם, כְּדֵי שֶׁמִּתּוֹךְ זֶה יִזְכֹּר לְבַטֵּל בְּטוּל שֵׁנִי שֶׁמְּבַטְּלִין בַּיּוֹם. וְשׁוֹרְפִין בְּשָׁעָה חֲמִישִׁית, שֶׁהֲרֵי צָרִיךְ לְבַטֵּל אַחַר כָּךְ, וּבְשֵׁשׁ לָאו בִּרְשׁוּתֵיהּ לְבַטְּלוֹ [מָגֵן אַבְרָהָם לְעֵיל בְּסִימָן תל"ד (סק"ז)]. אִם יֵשׁ לוֹ הוֹשַׁעְנוֹת (יח) טוֹב לִשְׂרֹף הֶחָמֵץ בַּהוֹשַׁעְנוֹת, הוֹאִיל וְאִתְעֲבִיד בּוֹ מִצְוָה חֲדָא לְיִתְעֲבִיד בּוֹ גַּם מִצְוַת תַּשְׁבִּיתוּ: (ח) **הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ.** וַאֲפִלּוּ הָכִי (יט) מְתַקְּנִים מִצְוַת תַּשְׁבִּיתוּ בְּזְמַנּוֹ, שֶׁמְּשֻׁלָּשִׁים יוֹם וְאֵילָךְ קֹדֶם הַפֶּסַח חָל עָלָיו חוֹבַת בְּעוּר:

ב (ט) **לְאֵינוֹ יְהוּדִי קֹדֶם וְכוּ'.** [א]וְאָסוּר לִתֵּן לְעַבְדּוֹ וּלְשִׁפְחָתוֹ נָכְרִים שֶׁמְּזוֹנוֹתָן עָלָיו אִם הוּא הַרְבֵּה שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיֹּאכְלוּנוּ קֹדֶם זְמַן הָאִסּוּר, כֵּן כָּתַב בְּחֹק יַעֲקֹב (סק"ד) בְּשֵׁם הַב"ח (שו"ת סי' קמג). וּבְסֵפֶר חֶמְדַּת מֹשֶׁה (סק"ה) חוֹלֵק עֲלֵיהֶם דְּלֹא אִכְפַּת לָן מֵה שֶׁמְּזוֹנוֹתָיו עָלָיו, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ פּוֹרֵעַ לוֹ בִּזְמַן הָאִסּוּר אֶלָּא קֹדֶם הַפֶּסַח פּוֹרֵעַ לוֹ מַה שֶּׁמַּחֲיָב לוֹ, וּכְשֶׁבָּא הַפֶּסַח אֵינוֹ מְחֻיָּב עוֹד בִּמְזוֹנוֹתָיו שֶׁהֲרֵי כְּבָר פָּרַע קֹדֶם, רַק שֶׁאָסוּר לוֹ לוֹמַר בְּפֵרוּשׁ שֶׁיַּחֲזִיק הֶחָמֵץ כָּל יְמֵי הַפֶּסַח, שֶׁאִם כֵּן רוֹצֶה בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל חָמֵץ שֶׁאָסוּר, אֶלָּא יִתֵּן לוֹ בְּסֵתֶם וְיֹאמַר לוֹ הֵילַךְ חָמֵץ זֶה בְּחוֹבְךָ וְשׁוּב לֹא יִהְיֶה לְךָ מְזוֹנוֹת עָלַי כָּל יְמֵי הַפֶּסַח. וְכֵן הַסְּכִים לְדִינָא הַגָּאוֹן מַהֲרַשָּׁ"ק בְּחִדּוּשָׁיו, וְכָתַב שֶׁעַל כָּל פָּנִים יֵשׁ לוֹ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יֹאכַל הֶעָבֶד הֶחָמֵץ בְּבֵיתוֹ, שֶׁלֹּא יַחְשְׁדוּ אוֹתוֹ שֶׁפּוֹרֵעַ חוֹבוֹ בְּחָמֵץ, וּכְדִמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן ת"נ סָעִיף ו' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יד): (י) **אֵינוֹ צָרִיךְ לְבַעֵר.** וּמִכָּל מָקוֹם נָכוֹן לִנְהֹג [ב]שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא כָּל חֲמֵצוֹ הַנִּשְׁאָר לוֹ בִּנְתִינָתוֹ לַעֲכּוּ"ם וּלְקַיֵּם מִצְוַת הַשְׁבָּתָה בְּשָׁעָה שִׁשִּׁית בְּפֵרוּרִים שֶׁמַּנִּיחַ לְשָׁרְפָם, שֶׁהַפֵּרוּרִים נִשְׂבָּתִים וְעוֹמְדִים וַאֲפִלּוּ מַנִּיחָם אֵינוֹ עוֹבֵר בְּ'בַל יֵרָאֶה', אֶלָּא יָנִיחַ מֻחְמָצוֹ לְכָל הַפָּחוֹת כַּזַּיִת כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת תַּשְׁבִּיתוּ [בֵּית מֵאִיר (ס"א) וְכֵן כָּתַב בְּחַיֵּי אָדָם (כלל יט סעי' ל) וּבְחֶמְדַּ מֹשֶׁה (סק"ב)]: (יא) **לֵהָנוֹת בַּפֶּחָמִין שֶׁלּוֹ וְכוּ'.** שֶׁהֲרֵי הֶחָמֵץ לֹא נֶאֱסַר אֶז בַּהֲנָאָה. וְהוּא הַדִּין שֶׁמֻּתָּר בְּשָׁעָה חֲמִישִׁית לְבַשֵּׁל בּוֹ וְשְׁאָר מִינֵי הֲנָאוֹת, אָכֵן הַמִּנְהָג לַעֲשׂוֹת לוֹ מְדוּרָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה חֲמִישִׁית, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לְהַקֵּל גַּם בְּשָׁעָה שִׁשִּׁית. וְנוֹהֲגִין לִשְׂרֹף אוֹתוֹ בְּחָצֵר וְלֹא בְּכִירָה [אַחֲרוֹנִים]: (יב) **אֲסוּרִים וְכוּ'.** וְאַף עַל גַּב דְּזֶה וְזֶה גּוֹרֵם הוּא, שֶׁהַתַּנּוּר הוּא שֶׁל הֶתֵּר וְהָעֵצִים [דְּהֵינוּ הֶחָמֵץ] שֶׁל אִסּוּר, וְקִיְמָא לָן בְּעָלְמָא דְּזֶה וְזֶה גּוֹרֵם מֻתָּר, שֶׁאֲנִי הָכָא דְּגוֹרֵם הָעֵצִים שֶׁל אִסּוּר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) פְּרִי חָדָשׁ נָהַר שָׁלוֹם (סק"ב) וּמַשֶּׁה יְהוּדָה (סק"א): (ו) גְּמָרָא (כה.): (ז) כֵּן מַשְׁמַע בְּהָרֹב הַמַּגִּיד (פ"ג ה"י) בְּשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם, וְכֵן הִסְכִּימוּ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) וְהָאֱלִיָּה רַבָּה (סק"א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים וְכֵן כָּתַב הַגְּרִ"א, וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל לְהָדְיָא בְּפֵרוּשׁוֹ (כה. ד"ה וחכמים) דְּגַם בְּחִטִּים צָרִיךְ לְפָרֵר עַיֵּן שָׁם, וּדְלֹא כְּחֹק יַעֲקֹב (סק"ב):
(ח) הַגְּרַ"ז (ס"ד): (ט) כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י (שם ד"ה בחיטי) וְכֵן כָּתַב מַהֲרַ"ם חֲלָאנְוָה (שם ד"ה חמץ) וְרַבֵּנוּ מָנוֹחַ בְּפֶרֶק ג' מֵהִלְכוֹת חָמֵץ דִּין י"א: (י) הַגְּרַ"ז (שם): (יא) רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (שם) וְהָרִא"ש (פ"ב סי' ג) וְהָרִיטְבָ"א (שם ד"ה וחכמים), וְכֵן הִסְכִּים בְּפֵרוּשׁ חָדָשׁ: (יב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (יג) אַחֲרוֹנִים: (יד) אַחֲרוֹנִים: (טו) ט"ז (סק"ב) וְהַגְּרִ"א וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים: (טז) אַף שֶׁלְּהָרִא"ש (פ"ב סי' ג) גַּם לְהֵנֵי פּוֹסְקִים דְּבְעוּר חָמֵץ הוּא בִּשְׂרֵפָה מוֹדוּ דְּבְשָׁעָה חֲמִישִׁית דַּהֲשְׁבָּתָתוֹ לְכַתְּחִלָּה בְּכָל דָּבָר, מִכָּל מָקוֹם נָהֲגוּ עַל פִּי דַּעַת הַטּוּר שֶׁהִשִּׁיג עַל הָרִא"ש בָּזֶה, וְהוֹכִיחַ דְּכָל הֵנֵי פּוֹסְקִים שֶׁפָּסְקוּ דְּבְעוּר חָמֵץ הוּא בִּשְׂרֵפָה, אֲפִלּוּ שְׁלִשִׁים יוֹם קֹדֶם פֶּסַח נַמִּי בִּשְׂרֵפָה דַּוְקָא, מֵאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ג) דְּלֹא כְּעוֹלַת שַׁבָּת (סק"א), וְכֵן כָּתַב בְּבֵאוּר הַגְּרִ"א: (יז) מִשּׁוּם דִּבְשֵׁשׁ הוּא רַק דַּעַת רַשִׁ"י (יב: ד"ה שלא) וְכִמְעַט כָּל הַפּוֹסְקִים פְּלִיגִי עָלָיו, וּבְלֹאחַר שֵׁשׁ אַדְּרַבָּה כִּמְעַט כָּל הַפּוֹסְקִים הָעוֹמְדִים בְּשִׁיטַת רַבִּי יְהוּדָה מַחְמִירִים, וּכְפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ תָּם (שם ד"ה אימתי) עַל הָא דְּאָמְרִינַן בְּשֵׁ"ס י"ב (ע"ב) אֵימָתַי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת בְּעוּרוֹ, דְּהֵינוּ לְאַחַר שֵׁשׁ וַאֲילָךְ, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרִ"א סָעִיף קָטָן ד' שֶׁהוֹכִיחַ מֵהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת כְּשִׁיטָה זוֹ, וְדִבְרֵי הַט"ז בְּסָעִיף קָטָן ב' שֶׁמְּבֹאָר בּוֹ הַפְּךָ דְּבָרֵינוּ מְקֻשָּׁים מְאֹד, וּכְבָר תָּמַהּ עָלָיו בְּסֵפֶר חֶמְדַּ מֹשֶׁה (סק"ג) וְכֵן בְּמֵאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ד): (יח) אַחֲרוֹנִים: (יט) מְהַרְהַ"ק (סי' קעד):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (סי' תמג ס"ד בסוגריים) סתם לאיסור כהב"ח [ובצידו ציין, עיין סי' ת"נ וצ"ע (עי"ש ס"ז)]. **ב]** בשו"ע הרב (ס"י) לא הביא ענין זה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah